

МВС УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ПРЕДСТАВНИЦТВО ФОНДУ ГАНСА ЗАЙДЕЛЯ В УКРАЇНІ

**МЕДІАЦІЯ В СУДОВІЙ, ПРАВООХОРОННІЙ
ТА ПРАВОЗАХИСНІЙ СИСТЕМАХ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(30-31 травня 2019 року)

Одеса – 2019

УДК 347.9:347.127.15(08)
М42

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Медіація в судовій, правоохоронній та правозахисній системах:
М42 матеріали міжн. наук.-практ. конф., м. Одеса, 30-31 травня 2019 р.
— Одеса: ОДУВС, 2019. — 253 с.

УДК 347.9:347.127.15(08)

© ОДУВС, 2019

Поліщук О. В.,
кандидат юридичних наук, науковий співробітник
відділу організації наукової роботи ОДУВС

Славінська І. В.,
науковий співробітник відділу
організації наукової роботи ОДУВС

УГОДИ ЯК СПОСІБ ПРИМИРЕННЯ СТОРІН

Розвиток кримінального процесуального судочинства в останні роки характеризується пошуком найбільш ефективних механізмів не тільки для боротьби зі злочинністю як такою, але і для досягнення інших важливих цілей.

Вирішення кримінально-правового конфлікту, який виникає в результаті вчинення особою протиправного діяння, включає в себе і такий аспект, як відшкодування шкоди особі, у відношенні якої було скоєне діяння і т. інше. Рішення зазначених задач неможливо без визначених змін в системі кримінального судочинства. Одним із шляхів реформування є спрощення й прискорення кримінального провадження, відхід від виключно каральної реакції держави на вчинене кримінальне правопорушення. Застосування кримінальної відповідальності і покарання як найбільш вірогідний результат кримінального судочинства – це прямий, але не завжди ефективний спосіб вирішення конкретного кримінально-правового конфлікту і дії на стан злочинності в цілому. Значна кількість злочинів невеликої або середньої тяжкості, високий рівень злочинності в цілому, у тому числі злочинності неповнолітніх, недостатня захищеність інтересів потерпілих, необхідність індивідуального підходу до кожного випадку здійснення протиправного діяння, - ці і багато інших причин обумовлюють потребу у виробленні нових, сучасних і актуальних механізмів вирішення кримінально-правових конфліктів. Одним з найбільш ефективних способів вирішення конфліктів є медіація, тобто вирішення суперечки шляхом переговорів за участю третьої особи, в ролі якої виступає посередник-медіатор.

Питання про захист прав і законних інтересів учасників кримінального судочинства, про відшкодування шкоди особам, відносно яких було скоєно кримінальне правопорушення, про розвиток форм вирішення кримінально-правових конфліктів шляхом примирення визнані актуальними і на міжнародному рівні. Так, міжнародними органами

приймаються численні акти, що містять положення про основні напрями боротьби зі злочинністю, про способи оптимізації системи кримінального судочинства, про положення підозрюваних, обвинувачених і потерпілих при провадженні у кримінальних провадженнях. До них зокрема можна віднести Віденську декларацію про злочинність та правосуддя: відповіді на виклик XXI століття, Декларацію основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживанню владою, Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила»), Рекомендацію № 6 R(87) Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Стосовно спрощення кримінального правосуддя», Рекомендацію R(85) 11 Комітету міністрів державам-членам стосовно положення потерпілого в межах кримінального права та кримінального процесу. Вищеперелічені міжнародні акти у своїх положеннях часто містять вказівки на необхідність впровадження відповідних технологій в кримінальний процес, виходять з необхідності диференційованого підходу до розгляду і вирішення кримінальних проваджень різних категорій, орієнтують на необхідність максимального забезпечення прав і законних інтересів осіб, постраждалих від кримінальних правопорушень, стимулюють впровадження примирливої процедури в сучасне кримінальне судочинство.

У зв'язку із цим у Кримінальному процесуальному кодексі України з'явився принципово новий інститут кримінального процесуального права – провадження на підставі угод, який покликаний розширити можливості сторін у рамках процесу. Ст. 468 КПК України передбачає укладення двох видів угод:

- ✓ угода про примирення між потерпілим та підозрюваним, обвинуваченим;

- ✓ угода між прокурором та підозрюваним, обвинуваченим про визнання винуватості.

Угода про примирення між потерпілим та підозрюваним, обвинуваченим може бути укладена у провадженні щодо кримінальних проступків, злочинів невеликої та середньої тяжкості та у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення незалежно від тяжкості злочину. Ініціатором укладення угоди може бути потерпілий, підозрюваний або обвинувачений. Домовленості (переговори) стосовно змісту угоди можуть також вести захисник, представник потерпілого, а також будь-яка особа, погоджена сторонами кримінального провадження, окрім прокурора, слідчого або судді. Якщо сто-

роною кримінального провадження є неповнолітній, то угода укладається за участю його законного представника.

Угода між прокурором та підозрюваним, обвинуваченим про визнання винуватості може бути укладена у провадженні щодо кримінальних проступків, злочинів невеликої та середньої тяжкості, тяжких злочинів за наявності сукупності таких умов:

✓ внаслідок вчинення кримінальних правопорушень шкода завдана лише державним чи суспільним інтересам;

✓ у провадженні не бере участь потерпілий.

Ініціатором укладення угоди може бути прокурор, підозрюваний або обвинувачений. Якщо підозрюваним, обвинуваченим є неповнолітній, то угода укладається за участю його законного представника та захисника.

Слід відмітити, що кримінальне процесуальне законодавство України містить потенціал для розвитку примирливих форм вирішення кримінально-правових конфліктів. Проте цей потенціал на даний момент реалізовується частково.

У зв'язку з цим, необхідно більш широко використовувати механізм медіативних процедур як спосіб вирішення конфліктів, застосування медіації в кримінальному судочинстві, а також великий зарубіжний досвід в питанні використання заходів, альтернативних кримінальному переслідуванню.

Список використаних джерел:

1. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживанню владою [Електронний ресурс] : прийнята і проголошена Резолюцією 40/34 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1988 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 16. 05. 2019).

2. Віденська декларація про злочинність та правосуддя: відповіді на виклик XXI століття [Електронний ресурс] : прийнята і проголошена 17 квітня 2000 р. на Десятому Конгресі ООН по запобіганню злочинності і поводженню з правопорушниками, Відень, 10-17 квітня 2000 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 16. 05. 2019).

3. Кримінальне процесуальне право України : навч. посібник / за ред. В. Г. Гончаренка, В. А. Колесника. К. : Юстініан, 2014. 567 с.

4. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України від 05. 04. 2001 р. № 2341-III : за станом на 07. 03. 2019 р. № 2292-19. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 10. 03. 2019).

5. Кримінальний процес : підручник / за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шила. Харків : Право, 2013. 654 с.

6. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України від 13. 04. 2012 р. № 4651-VI : за станом на 16. 03. 2019 р. № 2147а-19. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 16. 03. 2019).

7. Рекомендація № 6 R(87) Комітету міністрів Ради Європи держави-членам «Стосовно спрощення кримінального правосуддя» [Електронний ресурс] : прийнята 17 вересня 1987 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 16. 05. 2019).

8. Рекомендація R(85)11 Комітету міністрів державам-членам стосовно положення потерпілого в межах кримінального права та кримінального процесу [Електронний ресурс] : прийнята 28 червня 1985 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 16. 05. 2019).

Мирза С. С.	
ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ МЕДІАЦІЇ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ З АНГЛОСАКСОНСЬКОЇ І РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЮ ПРАВОВИМИ СІМ'ЯМИ.....	161
Мішина Ж. В.	
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	165
Нікітін А. А.	
МЕДІАЦІЯ, ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ПЕРЕГОВОРНОГО ПРОЦЕСУ.....	167
Ніколаєв О. Т., Ніколаєва Д. О.	
РОЛЬ ПОСЕРЕДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УРЕГУЛЮВАННІ ЕТНІЧНИХ КОНФЛІКТІВ.....	170
Олашина А. О.	
МЕДІАЦІЯ У СПОРАХ ПРО РОЗПОВСЮДЖЕННЯ НЕДОСТОВІРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ.....	176
Олейниченко О. М.	
МЕДІАЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ФОРМИ ВІДНОВНОГО ПРАВОСУДДЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В РАКАХ ПІЛЮТНОГО ПРОЕКТУ «ПРОГРАМА ВІДНОВЛЕННЯ ДЛЯ НЕПОВНОЛІТНІХ, ЯКІ Є ПІДОЗРЮВАНИМИ У ВЧИНЕННІ ЗЛОЧИНУ».....	178
Пишна А. Г.	
ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ ДЛЯ УРЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПОРІВ.....	179
Піскунова О. М.	
ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ.....	184
Поліщук О. В., Славінська І. В.	
УГОДИ ЯК СПОСІБ ПРИМИРЕННЯ СТОРІН.....	188
Прудка Л. М., Мельниченко М.	
ПІДГОТОВКА МЕДІАТОРІВ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СТАНДАРТ...	191
Прудка Л. М.	
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МЕДІАТОРА.....	194
Рак Ю.	
МЕДІАЦІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ВИКЛИКИ.....	198
Ребриш А. С.	
ОСНОВНІ МОДЕЛІ МЕДІАЦІЇ В СУДОВІЙ СИСТЕМІ.....	200
Рудой К. М.	
РОЛЬ МЕДІАЦІЇ ПІД ЧАС УЧАСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЯХ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ.....	203